

Nasjonal geodatastrategi

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Strategi

Alt skjer et sted

Nasjonal geodatastrategi fram mot 2025

Årsrapport handlingsplan 2023

1	Innledning.....	3
2	Oppfølging av midtveisevalueringen	4
2.1	Prioritering av tiltak	4
2.2	Finansieringsutfordringer av geografisk infrastruktur	5
2.3	Forankring av strategien, handlingsplanen og tiltak.....	6
2.4	Formidling.....	7
3	Status og utfordringer på aktive tiltak	8
3.1	Geografiske grunndata	8
3.2	Heve kvaliteten på det offentlige kartgrunnlaget.....	8
3.3	Kvalitetsheve og modernisere det nasjonale eiendomsregisteret	9
3.4	Heve kvaliteten på arealplandata – forbedre tilgangen til planregister	9
3.5	Etablere marine grunnkart i kystsonen	10
3.6	Videreutvikle detaljert grunnkart (FKB) for fremtiden	10
3.7	Sikre gjenbruk av geodata innsamlet etter offentlige krav	11
3.8	Geosikkerhet gjennom felles operativt kartgrunnlag.....	11
3.9	Geonorge – nasjonal delingsplattform for geodata.....	12
3.10	Samordne oppfølging av informasjonssikkerhet	12
3.11	Distribuert, virtuelt datasenter for bruk og forvaltning av dynamiske geodata.....	13
3.12	Legge til rette for 3D geodata	13
3.13	Styrke utdanningen til geografisk informasjon.....	14
3.14	Fremme digital selvbetjening i byggesaksprosessen.....	14
3.15	Etablere ny styrings- og finansieringsmodell for nasjonal geografisk infrastruktur	15

1 Innledning

Årsrapporten for handlingsplanen har hatt ulik form og fokus gjennom strategien sitt livsløp. I en tidlig fase ble det utarbeidet detaljerte oversikter pr tiltak. Dette ble lange tekstdokument, da det også var mange aktive tiltak i handlingsplanen. I fjor ble det gjort en endring. Det ble rapportert ut fra måloppnåelse pr hovedmål i strategien – samt at det ble framhevet status på noen enkelt tiltak. Rapporten var også i sin helhet web-basert på geonorge.no

På oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet leverte Menon Economics en midtveiseevaluering av geodatastrategien oktober 2022. Denne evalueringen viser til utfordringer knyttet til realisering av resultat/ gevinster av strategien, og konkrete anbefalinger på hva som kan gjøres for å forbedre dette.

Som et resultat av midtveiseevalueringen, ble det første halvår 2023 gjennomført en omfattende revisjon av handlingsplanen. Vi har i årets versjon hatt 15 aktive tiltak;

TILTAK	STATUS	EIER
Geografiske grunndata	Gjennomføringsfase	Kartverket
Heve kvaliteten på det offentlige kartgrunnlaget (DOK)	Gjennomføringsfase	Kartverket
Kvalitetsheve og modernisere det nasjonale eiendomsregisteret	Gjennomføringsfase	Kartverket
Heve kvaliteten på arealplandata - forbedre tilgangen til planregister	Gjennomføringsfase	Kommunal- og distriktsdepartementet
Etablere marine grunnkart i kystsonen	Utredningsfase	Kartverket
Videreutvikle detaljerte grunnkart (FKB) for fremtiden	Avsluttende fase	Geovekst
Sikre gjenbruk av geodata innsamlet etter offentlige krav	Gjennomføringsfase	Kartverket
Geosikkerhet gjennom felles operativt kartgrunnlag	Oppstartsfasen	Kartverket
Geonorge - nasjonal delingsplattform for geodata	Gjennomføringsfase	Kartverket
Samordne oppfølging av informasjonssikkerhet	Avsluttende fase	Kartverket
Distribuert, virtuelt datasenter for bruk og forvaltning av dynamiske geodata	Gjennomføringsfase	Meteorologisk institutt
Legge til rette for 3D geodata	Gjennomføringsfase	Kartverket
Styrke utdanningen innen geografisk informasjon	Oppstartsfasen	Geoforum
Fremme digital selvbetjening i byggesaksprosessen	Gjennomføringsfase	Direktoratet for byggkvalitet
Etablere ny styrings- og finansieringsmodell for nasjonal geografisk infrastruktur (videreføring av tiltak 28)	Utredningsfase	Kartverket

Årsrapporten 2023 rapporterer på oppfølging av midtveiseevalueringen sine anbefalinger, og på hvert enkelt tiltak.

2 Oppfølging av midtveisevalueringen

Det er gjennomført en revisjon av handlingsplanen og arbeid med denne etter fire hovedelementer, som samsvarer med de anbefalinger i midtveisevalueringen som er relevant for handlingsplanen.

2.1 Prioritering av tiltak

Årets handlingsplan har bestått av 15 tiltak. Dette er en stor reduksjon i forhold til tidligere handlingsplaner som har hatt over 50 aktive tiltak. Samordningsgruppen for geografisk informasjon, Norge digital –bestemte kriterier for prioritering;

- ✓ Aktive tiltak skal støtte opp om strategiens mål og delmål
- ✓ Aktive tiltak skal støtte opp under 3 prioriterte samfunnsområder
 - Sikkerhetspolitisk - Krise og beredskap
 - Distrikt – Plan/ bygg/ eiendom
 - Klima, miljø og arealdisponering
- ✓ Aktive tiltak skal ha tverrsektoriell interesse
- ✓ Aktive tiltak skal ha forankring, avklart finansiering og ha reelle aktiviteter

Aktive tiltak i handlingsplanens 2022 versjon ble kritisk gjennomgått og vurdert opp mot disse kriteriene.

Dette ga oss 15 aktive tiltak, som det er mulig å ha en god og løpende oppfølging av fra nasjonal geodatakoordinator – Kartverket.

Nå kan man setter prioritert fokus de siste årene av strategien. Nå må man være konkret på hva man ønsker å oppnå mot 2025, og bruker da utvalgte samfunnsområder hvor man prioriterer og retter fokus mot.

Man har nå en handlingsplan som gjør det mulig å prioritere innsatsen på geodataområdet.

En slik prioritering var også nødvendig for at det kan jobbes godt og målrettet med de andre utfordringene som midtveisevalueringen pekte på.

2.2 Finansieringsutfordringer av geografisk infrastruktur

Kartverket har i 2023 fulgt opp anbefalinger i midtveisevalueringen knyttet til å iverksette tiltak for å styrke finansieringen av felleskomponentene. Arbeidet har dreid seg om å sikre strakstiltak for 2024 og å forberede tiltak som vil ha virkning på lengre sikt. Det er etablert en arbeidsgruppe med deltakere fra deltakende virksomheter i Norge digitalt og representant fra Geomatikkbedriftene på vegne av privat sektor.

Drøfting og forankring av mulige tiltak har foregått i Samordningsgruppen, Geovekst-forum og Geodatarådet. Det har vært bred forståelse av utfordringsbildet og oppslutningen om strakstiltak for 2024 har vært god. Dette har resultert i et bidrag fra partene gjennom andelsfinansieringen i Norge digitalt på xx millioner for 2024. Dette har bidratt til at system x – y kan driftes videre i 2024.

Geodatarådet, Geovekst og Samordningsgruppen for geografisk informasjon har pekt på behovet for en tydelig og forutsigbar satsning på fellesløsninger i den geografiske infrastrukturen. KDD har også gitt Kartverket i oppdrag å gjennomføre en utredning av dagens situasjon og utfordringer knyttet til forvaltning og formidling av geodata i fellesløsningene, herunder hvilke alternative løsninger som kan bidra til at geodata kan forvaltes mer fleksibelt og effektivt.

Parallelt med strakstiltaket har Norge digitalt samarbeidet og Kartverket derfor gått sammen om å finansiere arbeidet med en samfunnsøkonomisk analyse, som kan understøtte mer langsiktige tiltak. Konsulentfirmaet Menon Economics ble engasjert i mars og leverte sin rapport i slutten av oktober.

Menon Economics har gjennomført 30 intervjuer med ulike aktører i offentlig og privat sektor, og det er sendt en omfattende spørreundersøkelse til norske kommuner, fylkeskommuner og parter i Norge digitalt. Videre er det gjennomført en rekke møter med ulike aktører og eksisterende dokumentasjon har blitt gjennomgått.

Hovedfokuset i utredningen har vært å identifisere utfordringer i dagens økosystem for geografisk informasjon for ulike aktører og ulike samfunnsområder og hvordan de forventes å utvikle seg i tiden som kommer. Det er gjennomført en bred mulighetsstudie og utviklet og konkretisert fire tiltaksalternativer.

Verdien av fellesløsningene og den geografiske infrastrukturen er estimert å være mellom 22,5 og 37,5 milliarder kroner årlig. Estimater er bygd opp av analyser av offentlig forvaltnings aktiviteter knyttet til geodata og privat sektors verdiskaping som kan tilskrives geodata.

Menon Economics gir også en anbefaling og råd for videre planlegging og gjennomføring. Det er tiltaket som omtales som T3 – Samhandlingsplattform for geografiske data, som foreslås tatt med til videre planlegging. Dette vurderes å være det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme, har minst usikkerhet og gir god fleksibilitet til å løse ennå ukjente utfordringer og brukerbehov innen alle samfunnsområdene i fremtiden. Menon Economics peker på behovet for god brukerinvolvering i utviklingen av nye løsninger gjennom en ny styrings- og finansieringsmodell. Det anbefales også en robust finansieringsmodell der brukerne betaler for de kostnader de påfører forvalteren av fellesløsningene gjennom sin bruk.

Basert på dette har Kartverket, i samråd med arbeidsgruppen, utarbeidet et satsingsforslag i henhold til utredningsinstruksen og som understøttes av den samfunnsøkonomiske analysen. Her beskrives ulike alternativer for utvikling og transformasjon samt en ny styrings- og finansieringsmodell. KDD har fått oversendt materialet og det er etablert en egen tverrdepartemental arbeidsgruppe som vurderer videre oppfølging av satsingsforslag og SØA rapport.

2.3 Forankring av strategien, handlingsplanen og tiltak

Forankring var et av kriteriene for tiltak som nå er aktive i handlingsplanen. Noen tiltak det var ønskelig skulle være en del av handlingsplanen- 2023, hadde ikke nødvendig forankring hos tiltakseiere. Det var ikke satt av tilstrekkelig med ressurser slik at man kunne gjennomføre reelle aktiviteter innenfor tiltaket. Disse tiltakene bli ikke prioritert inn i revidert handlingsplan. Det er dermed kvalitetssikret at tiltakene som er med i revidert handlingsplan har nødvendig forankring hos tiltakseiere. Det er satt av ressurser til planlagt aktivitet. Ut fra dette er forankring av tiltakene opp mot tiltakseiere ivaretatt.

Handlingsplanen som helhet har vært på agendaen på flere møtet i Samordningsgruppen for geografisk informasjon fra høsten 2022 og gjennom hele 2023. Dette har skapt en strategisk og overordnet forankring av handlingsplanen.

Midtveisevalueringen peker på at strategien som helhet og handlingsplanen spesielt ikke har tilstrekkelig forankring i ledelsen hos virksomheter som skal realisere strategien. Dette er delvis imøtekommet gjennom den dialogen som var med tiltakseiere i forbindelse med spissingen av tiltak som ble gjennomført.

Det er også jobbet målrettet og konkret med ny styring- og finansieringsmodell for nasjonale fellesløsninger for geografisk infrastruktur. Dette er jo praktisk forankring av geografisk infrastruktur, gjennom en konkret aktivitet.

Det er i inneværende år gjennomført noen konkrete grep med forankring, man er på vei! Prioritering av tiltak, har også lagt tilrede for at vi har en handlingsplan som faktisk lar seg forankre. Det ble gjort en formidabel jobb å bygge et solid fundament til forankring i 2023. Dette gode fundamentet skal man bygge videre på, og jobbe aktivt med forankring i den gjenværende strategiperioden.

2.4 Formidling

Formidling var ikke en uttalt anbefaling i midtveiseevalueringen, men har vært et fokusområde for Kartverket som nasjonal geodatakoordinator. Formidling er det beste verktøyet vi har for å sikre forankring av strategien – og aktivitet. Skal vi lykkes med strategien visjon – *Norge skal være ledende i bruk av geografisk informasjon* – kreves det at så mange aktører som mulig er kjent med verdien av bruk av geodata. Flere må bli kjent med hvordan geodata kan brukes til som kunnskapsgrunnlag og beslutningsgrunnlag i en rekke samfunnsprosesser.

Nasjonal geodatastrategi og handlingsplanen har fått en tydeligere plass på geonorge.no. Det er jobbet noe med tekstlig budskap på nettsiden.

Det er laget støttemateriell til presentasjoner for å skape en helhetlig, strukturert og målrettet formidling.

Det er utarbeidet en «plakat» som viser strategiens hovedmål, resultatfokus og prioriterte tiltak for å oppnå resultatet til målene i en sammenheng. Dette gjør det enklere å formidle budskapet, forankre budskapet og prioritere aktiviteter.

Nasjonal geodatastrategi – handlingsplan		
Hovedmål	Resultatfokus	Prioriterte tiltak 2023-2025
Et nasjonalt kunnskapsgrunnlag	Geografisk informasjon har tilfredsstillende kvalitet og tilgjengelighet	• Geografiske grunndata• Heve kvaliteten på det offentlige kartgrunnlaget• Kvalitetsheve og modernisere det nasjonale eiendomsregisteret• Etablere marine grunnkart i kystsonen• Videreutvikle detaljert grunnkart for fremtiden
Felles løsninger og teknologi	Videreutvikle Geonorge slik at vi har sikre og samordnede nasjonale løsninger for lagring og distribusjon av geografiske data. Geodata brukt som nøkkeltkilde i flere samfunnsområder	• Geosikkerhet gjennom felles operativt kartgrunnlag• Geonorge – nasjonal delingsplattform for geodata• Samordne oppfølging av informasjonssikkerhet• Distribuert, virtuelt datasenter for dynamiske geodata• Legge til rette for 3D geodata
Velfungerende samspill	Videreutviklede samarbeidsmodeller som gir økt bruk av geodata	• Heve kvaliteten på arealplandata – forbedre tilgangen til planregister• Sikre gjenbruk av geodata innsamlet etter offentlige krav• Fremme digital selvbetjening i byggesaksprosessen
Rammebetingelser	Bedre kompetanse og finansielle rammer for geografisk infrastruktur	• Styrke utdanningen innen geografisk informasjon• Etablere ny styrings- og finansieringsmodell for nasjonal geografisk infrastruktur

Også på formidlingssiden har 2023 vært et år vi har bygd en solid grunnmur. Neste trinn blir at Kartverket som nasjonal geodatakoordinator må ut å treffe bransjen på seminarer og konferanser hvor vi formidler viktigheten og samfunnsverdien av geodata – *Norge skal være ledene i bruk av geografisk informasjon!*

3 Status og utfordringer på aktive tiltak

3.1 Geografiske grunndata

Tiltakseier: Kartverket

Tidlig på året var det en grundig prosess på utredning og beslutning på hvilke tema som skal defineres inn som geografiske grunndata i Norge. Det ble utarbeidet en rapport i forbindelse med dette arbeidet.

Samordningsgruppa for geografisk informasjon var involvert i flere runder, og gjorde vedtak på 12 tema som skal inngå i geografiske grunndata i Norge;

- Adresser
- Administrativ inndeling
- Arealdekke og arealbruk
- Bygninger
- Eiendommer og rettigheter
- Fysisk infrastruktur - tjeneste og forsyningsinfrastruktur
- Geologiske data
- Stedsnavn
- Terrengformer - høyde og dybde
- Transportnettverk
- Vann og vassdrag (hydrografi)
- Satellitt- og flybilledata

Det jobbes videre med å presisere hvilke datasett blant disse 12 temaene som skal danne de geografiske grunndataene. Dette arbeidet skal ende i en rapport som i 2024 skal behandles i Samordningsgruppen for geografisk informasjon.

Arbeidet med å sikre finansiering av fellesløsninger har også vært en viktig prioritering opp mot geografiske grunndata, man er avhengig av den geografiske infrastrukturen skal grunndata kunne etableres, forvaltes og deles effektivt.

3.2 Heve kvaliteten på det offentlige kartgrunnlaget

Tiltakseier: Kartverket

Viktigheten av god kvalitet på det offentlige kartgrunnlaget er fått et tydelig fokus gjennom Stortingsmeldingen St. 26 (2022-2023) – «Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn».

- *Regjeringen vil heve kvaliteten i det offentlige kartgrunnlaget*

Flere fagetater – dataeiere – har jobbet målrettet og godt med kvalitetsheving og dekningsforbedring av sine data gjennom året.

Systematisk og lik bruk av kunnskapsgrunnlaget i beslutningsprosesser har hatt stort fokus gjennom året. Det er utviklet en pilot for arealanalyse som gir et eksempel på dette. En mulighet for denne piloten er at den videreutvikles til en nasjonal standard.

Det arbeides med en videreføring av tiltaket med en strukturert og helhetlig plan for kvalitetsheving, som en direkte oppfølging av «Klima-meldingen».

3.3 Kvalitetsheve og modernisere det nasjonale eiendomsregisteret

Tiltakseier: Kartverket

Det er god og målrettet aktivitet på prosesser i tiltaket. Noen prosesser er store og i samarbeid med eksterne, mens andre er mindre og gjøres helt i regi av tiltakseier. Felles for alle er det er utarbeidet egne planer for aktivitet, fremdrift og mål.

Brukerbehov og brukermedvirkning står sentralt i alle prosesser for å sikre god forankring og prioritering.

I forbindelse med prosjektet masterplan matrikkel ble det ferdigstilt datakvalitetsstrategi. Det jobbes nå med konkrete tiltak for å øke datakvaliteten i tråd med denne strategien.

To større prosjekter som inngår i dette tiltaket som det er naturlig å trekke fram spesielt er «verdsettelsessystem i fritidsbolig» og modernisering av «bygningdelen».

Begge disse prosjektene er omfattende, og har forventet framdrift i 2023. Sluttresultat på dem er forventet noe fram i tid, og det vil da bli en større presentasjon av resultater.

Det har også i 2023 vært jobbet godt med vegadressering. Målet med 98% andel av vegadresser (blant totalt antall adresser) ble nådd i 2022 og videreført i 2023!

3.4 Heve kvaliteten på arealplandata – forbedre tilgangen til planregister

Tiltakseier: Kommunal- og distriktsdepartementet

Det har vært målrettet og god aktivitet på teknologiske prioriterte prosesser i tiltaket.

Varsel om planoppstart til høringsmyndigheter

Tjenesten er satt i produksjon, og er en tilleggstjeneste for de offentlige etatene som også ofte har innsigelsesmulighet. Foreløpig har ingen leverandører utviklet tjenester til denne tjenesten.

Tjeneste for høring og offentlig ettersyn

Tjenesten er akkurat satt i produksjon, men her gjelder det samme som over. Det må utvikles sluttbrukertjenester.

Fagstandard plan 5.0 er godkjent inneværende år.

Med nye produktspesifikasjoner er det også blitt mulig å levere nye reguleringsplanforslag ved hjelp av en digital tjeneste i Altinn for innsending til kommunene. En nyhet er at reguleringsplanforslaget inneholder både plankart og tilhørende planbestemmelser på digitalt format.

I tjenesten ligger mange ulike valideringsrutiner som skal gjøre det enklere å tilrettelegge planforslag med god kvalitet på en standardisert måte for forslagsstillerne. Denne nye valideringstjenesten erstatter SOSI kontroll og til dels leverandørenes kontrollrutiner.

Ny Kart- og planforskrift, er utarbeidet og vil komme på høring før jul 2023. Ny forskrift vil ha en enda større digital tilnærming enn tidligere.

3.5 Etablere marine grunnkart i kystsonen

Tiltakseier: Kartverket

Det er god og målrettet aktivitet på prosesser i tiltaket.

Pilotprosjektet på etablering er slutført og sluttrapport er overlevert kommunal- og distriktsdepartementet.

Data fra pilotprosjektet er tatt i bruk i alle områder – som beslutningsgrunnlag i prosesser. Rogaland peker seg positivt ut på dette, hvor statsforvalteren har brukt marine grunnkart som (deler av) beslutningsgrunnlaget i et 20 talls saker. Dette viser potensialet for bruk og samfunnsgevinst. Bruk av marine grunnkart gir et bedre beslutningsgrunnlag og mer kvalitetssikrede beslutninger på f.eks utslippssaker og etablering av aquakulturanlegg.

Prosjektet fikk 3 millioner kroner i på revidert nasjonalbudsjett til å bygge en teknisk infrastruktur for marine grunnkart i Sør-Varanger. Midlene er brukt til å definere et digitalt målbilde for arbeidet, og kompetansehevende tiltak på marine grunnkart lokalt i Sør-Varanger.

Det jobbes målrettede og strategisk for finansiering av marine grunnkart. Denne jobben gjøre mot ulike politiske miljø i forbindelse med utarbeidelse, behandling og vedtak av statsbudsjettet.

Den store utfordringer for etablering av marine grunnkart er en forutsigbar og helhetlig finansiering over tid. Målrettet aktivitet vil fortsette i 2024 i henhold til prosjektplanen.

3.6 Videreutvikle detaljert grunnkart (FKB) for fremtiden

Tiltakseier: Geovekst

Dette er en av kjerneoppgavene for Geovekst-samarbeidet, og det jobbes målrettet med dette av mange fagpersoner hver dag. FKB-data holdes kontinuerlig oppdatert ved hjelp av kontinuerlig og periodisk oppdatering.

Overgang til FKB 5.0

Gjennomført på en vellykket måte med tanke på tid og tekniske tilpasninger. Prosjektet har gått over flere år, fra oppstart til implementering mai 2023. Det har vært noen utfordringer med distribusjon av tjenester basert på FKB.

Forskning- og utviklingsprosjekter

Flere prosjekter er slutført i 2023.

Automatisert datafangst - sammen med Bærum kommune. Generelt arbeide frem metodikk for mer automatisk oppdatering av FKB-data basert på laser og hyperspektrale data. Tett inn relevant resultat fra prosjektet inn i produksjonsløyper for FKB.

Bruk av laserdata til støtte for produksjon av FKB- veg. Det er utarbeidet løyper for bruk av laserdata for å bedre kvaliteten i høyde på FKB-Veg. Automatiske rutiner for dette er utviklet i forvaltningsverktøy. Det jobbes med å implementere oppgaven Kartverkets driftsrutiner.

3.7 Sikre gjenbruk av geodata innsamlet etter offentlige krav

Tiltakseier: Kartverket

Det er utviklet en pilotløsning for gjenbruk. En lobby mottak av data i Geonorge, for å sende til dataeier for de aktuelle dataene.

En har i løpet av året blitt bevist på at det foregår flere prosesser rundt gjenbruk. Det er flere aktører som initierer og kjører disse prosessene. Det er behov for en større koordinering innenfor dette feltet, slik at man sikrer en helhetlig jobbing rundt tematikken.

Gjennom god dialog med brukere har man avdekt behovet for tydelige kontrakt i ulike prosjekter som sikrer at geodata som blir etablert som grunnlag for leveranse eller arbeid blir levert – slik at man sikrer gjenbruk. Videre er det også behov for standardisering av slike kartlegginger, slik at data kan avleverte data sømløst kan gjenbrukes og tilbys inn i den geografiske infrastrukturen.

3.8 Geosikkerhet gjennom felles operativt kartgrunnlag

Tiltakseier: Kartverket

Dette tiltaket er dessverre mer tidsaktuelt og relevant enn på flere tiår. Vi har krig i Europa. Sommeren 2023 var for store deler av landet nedbørsrik og hadde «mye vær».

Dette tiltaket har i flere år hatt en teknologisk og faglig vinkling, hvor DSB har vært tiltakseier. Tidlig på året så man behovet for at dette tiltaket måtte få en mer strategisk vinkling, ut fra den nye geopolitiske situasjonen i Europa. Dette ble forsterket gjennom den værsommeren vi hadde 2023. Ut fra dette tok Kartverket – som nasjonal geodatakoordinator – over ansvaret for tiltaket.

Inneværende år har hatt preg av dette, når det gjelder konkrete resultater på aktivitet. Det har det vært lite av, men vi har fått konsolidert viktigheten av målet med tiltaket – geosikkerhet gjennom felles operativt kartgrunnlag. Dette er tidligere gjort et godt arbeid med å definere konkret aktivitet for å nå dette målet. Man har derfor tatt to skritt tilbake, jobbet strategisk mot flere aktører i samfunnet for å sikre forankring på høyt nivå. Vi er i gang med dette arbeidet, og skal sette fullt fokus på dette i 2024. Vi kommer sterkere tilbake!

3.9 Geonorge – nasjonal delingsplattform for geodata

Tiltakseier: Kartverket

Det er god og målrettet aktivitet på prosesser i tiltaket.

Geonorge har vært teknologisk stabil gjennom hele året. I funksjonen som delingsplattform har Geonorge hatt oppetid gjennom hele året, og data har vært tilgjengelig. På noen datasett har det vært planlagt nedetid, og forsinkelser på at nye data ut fra bakenforliggende prosesser hos de aktuelle dataeiere.

Det har også vært lengre nedetid på statistikk- løsning, som ikke har er planlagt. Det mangler derfor gode måleparameter på bruk – nedlasting av data fra Geonorge for inneværende år.

Ved overgang til ny hovedversjon av FKB – data, ble det gjort en større omstrukturering på hvordan data distribueres. Dette førte til en periode hvor det ikke ble oppdatert data, noe som også blir tilfelle i overgang til 2024 pga. tilbakeføring av kommune og regionsreform.

Det er gjennomført en strukturendring på den delen av Geonorge som er nettsidene til Norge digitalt, som har ført til bedre oversikt – og enklere å finne etterspurt informasjon.

Det har vært lite nyutvikling utover det som er nevnt, med bakgrunn i økonomiske rammer. Geonorge er definert som en av fire fellesløsninger som det er utarbeidet ny økonomi- og styringsmodell for. Vi vil se en effekt av det allerede i 2024, og forhåpentligvis mer fra 2025 med styrket økonomi.

3.10 Samordne oppfølging av informasjonssikkerhet

Tiltakseier: Kartverket

Det er utarbeidet en oversikt over relevante veiledere for at virksomheter kan implementere relevant sikkerhet etter ønsket ambisjonsnivå. Disse veilederne ivaretar et sikkerhetsnivå opp til og med skjermingsverdig ugradert og graderte verdier.

Det pågår nasjonalt sikkerhetsarbeid på flere arenaer, som har overføringsverdi til informasjonssikkerhet for geografiske data. Arbeid på disse eksterne arenaene gir indirekte resultater inn i dette tiltaket.

Status på tiltaket nå er at utredninger og anbefalinger er fremlagt og besluttet i Samordningsgruppen. De enkelte virksomheter skal nå implementere relevant sikkerhet i henhold til veiledere. Virksomheter er utfordret til å definere grunnsikringsnivå etter de gitte veilederne.

Ut fra dette foreslås det at tiltaket i form av samordning avsluttes, og at man går videre i en oppfølgingsfase inn mot de enkelte virksomheter. Konkret anbefales det at man årlig gjennomfører en måling blant virksomhetene over hvor langt man har kommet med implementeringen av sikkerhetstiltakene i veilederne.

3.11 Distribuert, virtuelt datasenter for bruk og forvaltning av dynamiske geodata

Tiltakseier: Metrologisk institutt

Det er god og målrettet aktivitet på en rekke prosesser i tiltaket.

Aktivitetene er relatert til prosjektet «Satsing – Enhetlig forvaltning av dynamiske geodata (S-ENDA) avsluttes i 2023. Gjennom det prosjektet er relevante datasett fra flere aktører gjort tilgjengelig, i egen løsning og gjennom nasjonal delingsplattform – Geonorge.

Det er utvikles felles dataforvaltningshåndbok, som vil være klar ved utgangen av 2023.

Deltagerinstituttene i prosjektet utvikler egne vokabulartjenester (f.eks., <https://vocab.met.no> og <https://vocabulary.actris.nilu.no/skosmos/en/>) for å støtte maskinell interoperabilitet på tvers av domener.

Det arbeides med en videreføring av tiltaket strukturert rundt kompetanseheving (kurs og opplæring, teknisk støtte), operasjonalisering (f.eks. implementere API'er, monitorering, visualisering) og videreutvikling (f.eks. rundt maskinell interoperabilitet og linked data).

3.12 Legge til rette for 3D geodata

Tiltakseier: Kartverket

Det har vært relativt lite konkret aktivitet direkte mot dette tiltaket – altså i regi av dette tiltaket. På en annen side har det vært en del aktivitet som kan relateres til tiltaket.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe i regi av Geovekst, som jobber med brukerbehov og utfordringer med 3D inn i FKB data. Kartverket deltar i nettverk med våre søsterorganisasjoner i Danmark, Sverige, Finland og Estland hvor vi ser på de mest optimale metodene for produksjon og forvaltning av 3D geodata.

Det har vært utviklingsbehov på andre tekniske fagområder som har vært prioritert i inneværende år. Arbeidet knyttet til 3D geodata har derfor vært på karleggingsbehov – eller brukerbehov og utvikling av mulighetsrom for videre arbeid.

3.13 Styrke utdanningen til geografisk informasjon

Tiltakseier: Geoforum

Det er god og målrettet aktivitet på en rekke prosesser i tiltaket. Utadrettet arbeid, dialog og samarbeid med aktører i bransjen for profilering av faget og rekruttering av studenter inn til fagområdet har hatt det overordnede fokuset i 2023.

Det jobbes strukturert og strategisk for å profilere nytten av geografisk informasjon ut til potensielle nye personer inn i bransjen. Det er gjennomført dialogmøter med universitet og høyskolene i Norge, der man samarbeider om tiltak for å sikre rekruttering av studenter inn mot studieretninger på geografisk informasjon.

Bransjen planlegger å være til stede på utdanningsmesser for elever på videregående skoler, for å profilere fagområdet – og jobbe aktivt med rekruttering inn til relevante studier.

Det planlegges med nye websider på domenet geomatikkbransjen.no, for profilering og rekruttering på web.

3.14 Fremme digital selvbetjening i byggesaksprosessen

Tiltakseier: Direktoratet for byggkvalitet

Plattformene fellestjenester bygg og fellestjenester plan er grunnpilarene for dette tiltaket. I regi av arbeidet innenfor de to plattformene er det en rekke målrettede og strategiske aktiviteter. Direktoratet for byggkvalitet har utviklet og drifter fellestjenestene, mens de kommersielle markedet utvikler sluttbrukerløsninger for kunder. Fellestjenestene validerer søknader og ruter søknader til riktig mottaker.

Fellestjenester Bygg

Dette er de digitale motorveien for byggesakstjenester, og er i full produksjon.

Det er utviklet unik- ID nummer for et byggeprosjekt gjennom fellestjenester. Dette unike nummeret kan følge byggeprosjektet gjennom hele byggeperioden – uavhengig av hvordan kommuner velger å dele opp prosjektet med flere saksnummer f.eks. på ulike fagoppfølging.

Det er utviklet valideringstjeneste på søknader til Arbeidstilsynet for yrkesbygg. 90% av alle godkjenningssøknader er nå fullautomatiserte.

80% av rammesøknader i byggesaker gikk i 2023 gjennom plattformen fellestjenester bygg. Alle kommuner har mottatt søknader gjennom denne plattformen.

50% av komplette søknader gikk 2023 gjennom fellestjenestene bygg. En aktør i markedet, Norkart – har utviklet sluttbrukerløsning for utfylling og innsending av byggesøknad før søkeren uten ansvarsrett. Denne har i 2023 hatt økende bruk.

I 2023 er det sendt 40 tusen nabovarsler for byggesak gjennom fellestjenester bygg, og over 700 tusen naboer er varslet!

Fellestjenester plan

Fellestjenester er utviklet for melding av oppstart for planarbeid til naboer, varsling om oppstart til høringsmyndigheter og innsending av planforslag til kommunen. Så langt er det bare den første tjenesten som det er utviklet sluttbrukerløsning for.

Man ser i 2023 en markant økning i bruk av den tjenesten som det er løsning for. Over 700 parter har fått varsel om oppstart av planarbeid i 2023.

Nye løsninger og utfordringer

Det jobbes med digital søknadsprosess for eiendomssak og fullautomatisert løsning for byggesak på rehabilitering av skorstein.

Alle fellesløsninger er bruker Altinn 2.0, som skal fases ut. Fellesløsninger må over til Altinn 3.0, noe som vil bli et stort og ressurskrevende arbeid.

3.15 Etablere ny styrings- og finansieringsmodell for nasjonal geografisk infrastruktur

Tiltakseier: Kartverket

Det er jobbet mye og strukturert med ny styrings- og finansieringsmodell i 2023. Arbeidet som er gjort opp mot finansiering, er omtalt i kapittel 2.2 i denne rapporten.

Vi rapporterer videre på arbeid knyttet til ny styringsmodell.

Med en modell hvor flere aktører skal være med å finansiere fellesløsninger for nasjonal geografisk infrastruktur, er det naturlig at også flere aktører skal ha være med å styre utvikling og prioritering på disse fellesløsningene.

Den nye styringsmodellen tar utgangspunkt i styringsprinsipper og beste praksis for styring og finansiering av fellesløsninger som finnes i St.meld.nr. 27 (2015-16) Digital Agenda og i modellene til Sikt, Norsk helsenett og Digitaliseringsdirektoratet.

Styringsmodellen vil for 2024 bestå av et styringsråd og produktråd for de fire fellesløsningene som inngår i ny finansieringsmodell.

Drift, forvaltning og videreutvikling av fellesløsningene skal være brukerdrevet. Dette krever at brukermedvirkning er reell og at brukerne deltar i fastsettelsen av retningslinjer for drift, forvaltning og videreutvikling av fellesløsningene.